

УДК 502.3

Хаєцький Г.С.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Енерго-інформаційні зв'язки в природі як шляхи вирішення екологічних проблем

Розглянуто особливості виникнення енерго-інформаційних зв'язків у природі, між людиною і навколишнім середовищем. Традиційні заходи оздоровлення геоекосистеми, як екологічний моніторинг, розробка і впровадження нових методик і виробничих технологій не дають бажаного ефекту. Наявні дослідження дозволяють зробити висновок про подальшу деградацію геофізичного середовища не лише у конкретних регіонах, а й на всій планеті, про зміну стану біосфери і клімату. Земна геоекосистема є відкритою функціональною системою, яка включає єдність усіх живих організмів (зокрема й людини) і геологічне середовище, між якими відбувається постійна взаємодія речовиною, енергією та інформацією. Промислове і сільськогосподарське виробництво разом із деградацією морально-етичних норм людства вплинули на структуру газоплазмових оболонок Землі, які мають визначальне значення для енергообміну Землі з Космосом. Саме цей енергообмін забезпечує життя на планеті. Сьогодні є два підходи до розуміння сили і матеріальності думки: як безпосередній вплив думки, як інструменту, на ноосферу, стихії, людей, предмети, явища; або як її опосередкований вплив на працю, творчість діяльність людини. Найімовірніше, обидва підходи виправдані, адже саме явище думки, як будь-яке явище, має два полюси, єдине в собі, але подвійне в прояві. З'явився новий науковий напрям міжгалузевих досліджень синергетика, що вивчає процеси самоорганізації у відкритих системах фізичної, хімічної, біологічної, екологічної й іншої природи.

Ключові слова: енерго-інформаційні зв'язки, психічна енергія, геоекосистема, синергетика, ноосфера, людство, проблеми, вирішення

Хаецкий Г.С. Энерго-информационные связи в природе как пути решения экологических проблем человечества. Рассмотрены особенности возникновения энерго-информационных связей в природе, между человеком и окружающей средой. Традиционные меры оздоровления геоекосистемы, как экологический мониторинг, разработка и внедрение новых методик и производственных технологий не дают желаемого эффекта. Имеющиеся исследования позволяют сделать вывод о дальнейшей деградации геофизической среды не только в конкретных регионах, но и на всей планете, об изменении состояния биосферы и климата. Земная геоекосистема открыта функциональной системой, которая включает единство всех живых организмов (в том числе человека) и геологическую среду, между которыми происходит постоянное взаимодействие веществом, энергией и информацией. Промышленное и сельскохозяйственное производство вместе с деградацией морально-этических норм человечества повлияли на структуру газоплазменной оболочки Земли, имеют определяющее значение для энергообмена Земли с Космосом. Именно этот энергообмен обеспечивает жизнь на планете. Сегодня есть два подхода к пониманию силы и материальности мысли: как непосредственное влияние мысли, как инструмента, в ноосферу, стихии, людей, предметы, явления; или как ее опосредованное влияние на труд, творчество деятельность человека. Скорее всего, оба подхода оправданы, ведь именно явление мысли, как любое явление, имеет два полюса, единственное в себе, но двойное в проявлении. Появилось новое научное направление междисциплинарных исследований синергетика, изучающая процессы самоорганизации в открытых системах физической, химической, биологической, экологической и иной природы.

Ключевые слова: энерго-информационные связи, психическая энергия, геоекосистемы, синергетика, ноосфера, человечество, проблемы, решения.

Khaetsky G.S. The energy and information links in nature as ways of solving the environmental problems of mankind. The features of energy and information links' appearance in nature, relations between man and the environment are considered in this article. Traditional measures of geoecosystems' recovery, as an environmental monitoring, development and implementation of new methodologies and production technologies do not give the desired effect. The available studies suggest a further degradation of the geophysical environment, not only in the region, but also throughout the world, as well as the changes in the state of the biosphere and climate. The earth geoecosystem delineated functional system, which includes the unity of all living organisms (including humans) and the geological environment,

between which there is a constant interaction between matter, energy and information. Industrial and agricultural production together with the degradation of moral and ethical norms of human affected on the structure of the gas-plasma envelope of the Earth. They are crucial for the Earth's energy exchange with the Space. It is this energy transfer provides a life on the planet. Today, there are two approaches to understanding the power and thoughts of materiality: as a direct influence of thought, as an instrument into the noosphere, disaster, people, objects, phenomena; as its indirect effect on labor, creative human activity. Most likely, both approaches are justified, because it is a phenomenon of thought, as any phenomenon has two poles, only in itself, but double in manifestation. There is a new scientific field of interbranch research - synergy, studying the processes of self-organization in open systems of physical, chemical, biological, environmental and other nature.

Key words: energy and information links, psychic energy, geoecosystems, synergetic, noosphere, humanity, problems and solutions.

Наявність проблеми. Кінець XX і початок XXI століття виявив небачені протиріччя між новітніми дослідженнями природи і загальноприйнятою картиною світу, яка складалася упродовж віків. Людство нашої планети, за допомогою різноманітних соціально-економічних важелів об'єдналось у взаємозалежний енерго-інформаційний механізм, який намагається протистояти еволюційним законам Космосу.

Науково-технічний прогрес і сучасна нестабільність соціально-економічних і політичних стосунків, із прискореними процесами соціальної дезінтеграції, що розриває макроекономічні та інформаційні зв'язки, – ознака грізних наслідків етапу «підкорення природи».

Розчленування і прагматизм привели планету, як космічний організм, до хаотичного стану. Економічний детермінізм, як екстремальна форма антропоцентризму, знекровив біосферу і видове різноманіття древа життя.

Сьогодні, коли планета зазнає крайнього виснаження енергоресурсів, виникає необхідність переходу до нових видів енергій, які можуть бути освоєні людьми лише за умови їх високої духовної культури, свідомому дотриманні рівноваги у взаєминах з природою і при відповідній етичній поведінці. І не випадково саме в XX столітті вченими, яких називають космістами [2, 12, 14, 16, 17] була запропонована нова енергетична концепція світобудови, згідно з якою Всесвіт, Земля і людина є складна єдина енергетична структура, між частинами якої відбувається постійний енергообмін, створюючи можливість подальшого еволюційного розвитку.

Аналіз попередніх досліджень. Питанням енерго-інформаційних зв'язків у природі, між людиною і природою присвячено порівняно невелику кількість наукових праць зарубіжних вчених [1, 6, 7, 8, 17], а також є деякі дослідження вітчизняних вчених [19]. Дослідженням екологічних проблем з цього питання приділено ще менше уваги.

Мета дослідження – показати роль енерго-інформаційних зв'язків між людиною і навколишнім середовищем, які формуються на основі психічної енергії людини, її моральних і духовних принципах.

Результати дослідження. Життя – це енерго-інформаційний обмін між Землею і Космосом, між людиною і Космосом. Вся еволюція людства здійснюється обміном енергій, починаючи від освоєння механічної енергії, потім електричної, хімічної, біологічної, атомної, а зараз настав час свідомого оволодіння і застосування ще більш високої і потужної – психічної (або космічної) енергії. На запитання, що є психічна енергія Реріх О.І. писала: «...могла б відповісти на це одним словом, а саме – ВСЕ. Психічна енергія є

всенавальною енергією. Синтез усіх наших нервових випромінювань. Психічна енергія є та енергія, яка лежить в основі прояву світу. Космічна енергія є та енергія, яка запам'ятовує образи на пластичній космічній субстанції. Психічна енергія є Фохат. Психічна енергія є Дух Святий. Психічна енергія є любов і устремління. Психічна енергія є Великий АУМ. Тому вироблення в собі постійного, нічим незламного устремління до Світла у всіх його проявах і буде саме розвитком цієї енергії» [13, с. 265]. Вчення Живого Етики пояснює: «Якими земними словами висловити, що найтонша енергія проявляється в кожному русі людини? Як ствердити, що та ж енергія приводить в рух усі світи? Як пояснити, що вона в думці, і в дії? Вона є спонукаючою, і зупиняючою причиною. Хто зрозуміє, де Першопричина всього? Хто ж може пронести знання про велику енергії по всьому світу?» [8, с. 130].

Енерго-інформаційний вплив навколишнього середовища і Космічних енергій на людину очевидні: вплив інформаційних потоків на історичні процеси, на епідемії і хвороби, на суспільно-політичні та інші явища переконливо представлено, наприклад, в роботах О.Л. Чижевського [16].

Встановлено, що енерго-інформаційні потоки є потужною силою, здатною навіть змінювати кристали металів, структуру сталі [17]. Людина мислить – створює потужні інформаційні потоки, змінює біосферу, отримує відповідні наслідки, але все ще багато чого не розуміє і не може пояснити. Саме інформаційними впливами визначаються так звані сприятливі і погані дні, що вивчає наука біоритмологія.

Сьогодні відомий і зворотний інформаційний вплив людини на навколишнє середовище, соціальні явища, на стан стихій, на клімат та інші процеси. У чому полягає і який механізм взаємообміну енергією та інформацією між людиною і природним середовищем?

Наявні дослідження дозволяють зробити висновок про подальшу деградацію геофізичного середовища не тільки в конкретних регіонах, а й на всій планеті, про зміну стану біосфери і клімату. Промислове і сільськогосподарське виробництво разом із деградацією морально-етичних норм людства вплинули на структуру газоплазмових оболонок Землі, які мають визначальне значення для енергообміну Землі з Космосом. Саме цей енергообмін забезпечує життя на планеті [6].

Також ми спостерігаємо, що людство не тільки не виходить з різних криз, але постійно заглиблюється у нові, ще більш руйнівні. Є всі підстави вважати, що кризова екологічна ситуація обумовлена, не в останню чергу, впливом ряду неврахованих, більш тонких енергетичних компонентів – впливом якості ноосфери, психічної та розумової діяльності людства на екосистеми будь-яких рівнів.

Так, встановлено, що великі групи людей можуть проявляти тонко-матеріальний вплив на середовище проживання. Вони формують так звані «етнічні поля» [5], які функціонують як своєрідні природні поля типу електромагнітних, де головним чинником «напруженості» поля є соціальний. Отже, соціальний чинник є одним із чинників при визначенні характеру взаємодії різних геосфер в умовах інтенсивного освоєння людиною природи [4].

Тепер, щоб отримати реальну картину екологічного стану геоекосистеми і забезпечити її сталий розвиток необхідні знання чинників інформаційної екології – галузі науки, початок якої було закладено В. І. Вернадським, і яка до цих пір майже не застосовується для дослідження екологічних проблем. Саме за допомогою інформаційної екології можливо всебічно, проаналізувати взаємообмін енергією та

інформацією в геоекосистемі і дати конкретні рекомендації щодо оздоровлення довкілля, так і стосовно виробленню принципів поведінки людини в конкретних регіонах, що включають духовні, моральні, соціально-політичні, культурні, наукові та ін. аспекти його діяльності.

Сьогодні комплексне моделювання з урахуванням ряду соціальних показників дасть можливість виявити параметри системи, за якими вона може вийти зі стану рівноваги. Інформаційна екологія ґрунтується на останніх досягненнях науки в галузі квантової механіки (торсійні поля), фізики (нові властивості і градації матерії), математики (теорія актуальної нескінченності), біології (нові дослідження в розшифруванні інформації ДНК), біо- і психокібернетики (енерго-інформаційна складова живих систем, людина як космічне явище), астрофізики (зміна фізичних якостей Сонячної Системи), в області геомагнітних і міжпланетних магнітних структур. Головним об'єктом інформаційної екології є людина і групи людей, їх енерго-інформаційний вплив і взаємодія з геосферою, включаючи ноосферу [15].

Ще на початку XX століття В. І. Вернадський дійшов висновку про те, що однією з наймогутніших енергій на Землі є людська думка [2].

Створюючи свою теорію ноосфери (Сфери Розуму), В. Вернадський вважав, що наука і наукове мислення є найважливішою фундаментальною умовою процесу формування цієї сфери. Він доводив, що колективне людське мислення фактично стає найпотужнішою геологічною силою сучасного світу, з якою необхідно рахуватися [3].

Звідси видно, що ключовим моментом ноосфери є людська думка, яка і створює певні плани цієї сфери. Якою ж повинна бути велика відповідальність кожного з нас за свої думки, якщо ми можемо насичувати ці сфери добром чи злом, творчістю, красою або руйнуванням і злом, світлом або темрявою.

У Живій Етиці неодноразово наголошується на важливості думки, її якості, відповідальності за своє мислення і як це відображається на житті природи та суспільства і Землі загалом: «Скажіть новим – треба усвідомити відповідальність за думки. Спочатку відповідали за дії, потім зрозуміли значення слова, тепер пора знати відповідальність за думки. Краще вміти мовчати і очищати думки. Не тільки за дії, а й за мислення людство нагромаджує важку карму. Через свої думки страждає дух, бо нема різниці між словом і думкою. Божевільний той, хто прийме це попередження за погрози. Погроз не існує, але пропонуємо лише приклади і турботи. Кожен має право стрибати в безодню, але попередити треба. Думаю, тепер не потрібно більше повторювати про значення думки. Хоча час важкий, краще будемо думати про майбутнє» [7, с. 221].

О.І. Реріх у своїх листах пише: «В ім'я благої співпраці для нової сходинки необхідно невідкладно освоїти значення думки. Необхідно створити кращу атмосферу в усьому нашому побуті шляхом очищення думок. Тим залучимо кращі можливості. У кожній книзі Учення стільки розмов приділено цьому питанню, а ми все ще не можемо усвідомити основу не тільки нашого благополуччя, а й самого існування. Адже весь Космос будується на думці. Все благо і всі руйнування ґрунтуються на думці. Думка несе життя, думка ж приносить смерть. Коли ж це буде зрозуміле людьми! Немає в Космосі важеля сильніше думки, насиченого психічною енергією» [12, с. 136].

Сьогодні існує два підходи до розуміння сили, матеріальності думки: 1) безпосередній вплив думки, як інструменту, на ноосферу, стихії, людей, предмети,

явища; 2) опосередкований вплив думки на працю, творчість діяльність людини. Явище думки, як будь-яке явище має два полюси, єдине в собі, але подвійне у прояві.

Інтерпретуючи роботи В.І. Вернадського про ноосферу, академік В.П. Казначеев звертає увагу на те, що особливість побудови ноосфери залежить від розвитку суспільної свідомості, а також від проникнення людської думки в не лише в нескінченність Космосу, а й в самого себе. Він вважає, що це має призвести до формування нового розуміння земної цивілізації і її планетарно-космічного призначення, до виникнення нового етичного ставлення до природи, до себе, до своєї ролі в суспільстві, на планеті і в Космосі [10].

У роботах І.Р. Пригожина пропонується аналогічна концепція взаємини людини з природою. Він вважає, що подальший розвиток науки і техніки загрожує руйнуванню життя суспільства і планети, адже все, до чого торкалася наука, дегуманізувалось. І.Р. Пригожин пише, що класична наука досягла своїх меж і людина у ній не була частиною природи, яку вона об'єктивно описувала, якою вона керувала, підкорювала її, але залишалася за її межами. У сучасних складних екологічних умовах моральність науки і духовно-моральний вигляд людини починають відігравати першорядну роль [11].

І.Р. Пригожин дав поштовх для розвитку нової науки – синергетики. Науки про нелінійні відкриті дисипативні системи, що діють в реальних фізичних умовах і активно взаємодіють з навколишнім середовищем. До цього часу класична наука не мала дослідницького апарату для пізнання таких систем і змушена була розглядати системи умовно. Однак, завдяки взаємодії елементів і підсистем утворюються нові стійкі структури, які здатні до самоорганізації. Роботи І. Пригожина розглядають реальний світ і показують можливості нових взаємин людини з природою.

Для людини властива як індивідуальна, так і колективна свідомість. Ця особливість людської свідомості і дозволила розробити концепцію морфогенетичної синергізації, що зв'язала воедино останні досягнення фізики, теорії інформації, теорії великих систем, кібернетики, екології, біології та медицини. З її допомогою вдалося пояснити багато явищ, які раніше вважались непізнаними.

Висновок. Свідомість людини є реальною енергією, яку необхідно врівноважувати у взаємодії людини з навколишнім середовищем. Ця енергія може мати різні властивості в залежності від рівня свідомості, психічного стану людини, від її стану здоров'я, від її мислення, устремління тощо, і відповідно по-різному брати участь у взаємообміні енергій різних геосфер.

Крім енергії, яку будь-яка жива істота отримує з повітря, їжі, сонячного світла, вона ще сприймає з навколишнього середовища інформацію, як особливий вид енергії. І навколо живих істот, у тому числі і людини, утворюється в просторі біо-енерго-інформаційне поле – оболонка з декількох шарів – компонентів (електромагнітні, теплові, акустичні хвилі, потоки корпускулярних частинок). Кожне з них несе певну інформацію про об'єкт, обмінюючись нею з навколишнім середовищем і, таким чином, виявляючи позитивний чи негативний вплив.

1. Акимов А.Е. Физическое единство сознания и Вселенной / А.Е. Акимов. – Севастополь, 1994. – с. 8-13. – (Труды международной конференции «Гармония микро и макрокосмоса»).
2. Вернадский В.И. Научная мысль как планетное явление / В.И. Вернадский – М.: Наука, 1991. – 382 с.
3. Вернадский В.И. Несколько слов о ноосфере / В.И. Вернадский // Успехи современной биологии. – 1944. – №. 18. – Вып. 2, с. 113-120.
4. Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли. Ленинград / Л.Н. Гумилев. – Л.: Гидрометеиздат, 1990. – 305 с.

5. Гумилев Л.Н. Биосфера и импульсы сознания / Л.Н. Гумилев // Природа. – 1978. – № 12. – С. 17-23.
 6. Дульнев Г.Н. Энергоинформационные взаимодействия в природе / Г.Н. Дульнев. – СПб.: Энергия, 1995. – 27 с.
 7. Живая Этика. – М.: Рипол классик. Т. 1. – 2004. – 736 с.
 8. Живая Этика. – М.: Рипол классик. Т. 4. – 2004. – 464 с.
 9. Казначеев В.П. Проблемы новой космогонии / В.П. Казначеев, А.В. Трофимов. – Новосибирск: ИКЭМ СО РАН, 1994. – 101 с.
 10. Казначеев В.П. Учение Вернадского о биосфере и ноосфере / В.П. Казначеев. – Новосибирск: Наука, 1989. – 247 с.
 11. Пригожин И.Р. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой / И.Р. Пригожин, И. Стенгерс. – М.: Прогресс, 1986. – 432 с.
 12. Рерих Е.И. Письма. Т.1 / Е.И. Рерих. – М.: МЦР, 2011 – 496 с.
 13. Рерих Е.И. Письма. Т. 4 / Е.И. Рерих. – М.: МЦР, 2002. – 512 с.
 14. Рерих Н.К. Человек и природа / Н.К. Рерих. – М.: МЦР, 1994. – 112 с.
 15. Урикова Н.В. Теософия (сборник) / Н.В. Урикова. – Симферополь, 2007. – 293 с.
 16. Чижевский А.Л. Земное эхо солнечных бур / А.Л. Чижевский. – М.: Мысль, 1976. – 342 с.
 17. Шипов Г.И. Торсионные поля как основа иерархий Космоса / Г.И. Шипов. – Севастополь: 1994. – с. 27-23. – (Труды международной конференции «Гармония микро и макро космоса»).
 18. Шипов Г.И. Теория физического вакуума / Г.И. Шипов. – М.: Фирма «НТцентр», 1993. – 362 с.
 19. Швебс Г.И. Прорыв в прошлое. Научно-эзотерическое миропонимание / Г.И. Швебс. – Одесса: Маяк, 1998. – 304 с.
-
1. Akymov A.E. Fyzicheskie edynstvo soznaniya y Vselennoy / A.E. Akymov. – Sevastopol', 1994. – s. 8-13. – (Trudy mezhdunarodnoy konferentsyy «Harmonyia mykro y makrokosmosa»).
 2. Vernadskyy V.Y. Nauchnaya mysl' kak planetnoe yavleniye / V.Y. Vernadskyy – M.: Nauka, 1991. – 382 s.
 3. Vernadskyy V.Y. Neskol'ko slov o noosfere / V.Y. Vernadskyy // Uspekhy sovremennoy byolohyy. – 1944. – №. 18. – Vyp. 2, s. 113-120.
 4. Humylev L.N. Étnohenez y byosfera Zemly. Lenynhrad / L.N. Humylev. – L.: Hydrometeoyzdat, 1990. – 305 s.
 5. Humylev L.N. Byosfera y ymпуль'sy soznaniya / L.N. Humylev // Pryroda. – 1978. – № 12. – S. 17-23.
 6. Dul'nev H.N. Énerhoynformatsyonnye vzaymodeystviya v pryrode / H.N. Dul'nev. – SPb.: Énerhyia, 1995. – 27 s.
 7. Zhyvaya Étyka. – M.: Rypol klassyk. T. 1. – 2004. – 736 s.
 8. Zhyvaya Étyka. – M.: Rypol klassyk. T. 4. – 2004. – 464 s.
 9. Kaznacheev V.P. Problemy novoy kosmogonyi / V.P. Kaznacheev, A.V. Trofymov. – Novosybyrsk: YKÉM SO RAMN, 1994. – 101 s.
 10. Kaznacheev V.P. Uchenye Vernadskoho o byosfere y noosfere / V.P. Kaznacheev. – Novosybyrsk: Nauka, 1989. – 247 s.
 11. Pryhozhyn Y.R. Poryadok yz khaosa: Novyy dyaloh cheloveka s pryrodoy / Y.R. Pryhozhyn, Y. Stenhers. – M.: Prohress, 1986. – 432 s.
 12. Rerykh E.Y. Pys'ma. T.1 / E.Y. Rerykh. – M.: MTSR, 2011 – 496 s.
 13. Rerykh E.Y. Pys'ma. T. 4 / E.Y. Rerykh. – M.: MTSR, 2002. – 512 s.
 14. Rerykh N.K. Chelovek y pryroda / N.K. Rerykh. – M.: MTSR, 1994. – 112 s.
 15. Urykova N.V. Teosofyya (sbornyk) / N.V. Urykova. – Symferopol', 2007. – 293 s.
 16. Chyzhevskyy A.L. Zemnoe ékho solnechnykh bur / A.L. Chyzhevskyy. – M.: Mysl', 1976. – 342 s.
 17. Shypov H.Y. Torsyonnye polya kak osnova yerarkhiy Kosmosa / H.Y. Shypov. – Sevastopol': 1994. – s. 27-23. – (Trudy mezhdunarodnoy konferentsyy «Harmonyia mykro y makro kosmosa»).
 18. Shypov H.Y. Teoryia fizycheskoho vakuuma / H.Y. Shypov. – M.: Fyrma «NTtsentr», 1993. – 362 s.
 19. Shvebs H.Y. Proryv v proshloe. Nauchno-é Zoterycheskoe myroponymanye / H.Y. Shvebs. – Odessa: Mayak, 1998. – 304 s.

Подано до редакції 20.01.2017

Рецензент – доктор географічних наук В.М. Воловик